

[Formanden.]

1) *Spørgsmål om meddelelse af orlov til folketingsmand Iver Poulsen.*

2) *Spørgsmål om indkaldelse af stedfortræderen for folketingsmand Iver Poulsen.*

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om ændringer i lov om regulering af bymæssige bebyggelser [af Axel Kristensen m. fl.].

4) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den af Den internationale Arbejdskonference i Genève i året 1962 vedtagne konvention nr. 118 om ligestilling af ind- og udlændinge i henseende til social tryghed.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge henviste formanden til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 16⁴⁷.

20. møde.

Tirsdag den 24. november kl. 14³⁰.

Formanden: I skrivelse af gårs dato meddeler handelsministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om Danmarks erhvervsfond.

I skrivelse af 21. d. m. meddeler ministeren for Grønland, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

*Forslag til lov om mineralske råstoffer i Grønland og
forslag til lov om Grønlands geologiske undersøgelse.*

I skrivelse af 20. d. m. anmoder boligministeren om, at der må blive valgt et nyt medlem til folketingets udvalg vedrørende

regulering af bymæssige bebyggelser i stedet for folketingsmand Hastrup, der har ønsket at udtræde af udvalget.

Medlem af folketinget Henry Christensen har meddelt mig, at han ønsker til socialministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren overveje inden for de givne økonomiske rammer at fremme byggeriet af plejehjem ved bl. a. at lade udarbejde og tilbyde kommunerne m. v. fællesprojektering og typisering af dette byggeri?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Handelsministeren (Lars P. Jensen): Jeg har herved den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om Danmarks erhvervsfond.*

I loven af 4. april 1960 om Danmarks erhvervsfond er det bestemt, at loven skal optages til revision senest i dette folketingsår.

Da loven blev vedtaget i 1960, skete det på baggrund af den handelspolitiske udvikling, der har kendetegnet efterkrigstiden, og som gennem de mangeartede internationale bestræbelser for at frigøre udenrigshandelen havde ført frem til en tilstand, hvor vilkårene for dansk eksport var væsentlig ændret i forhold til, hvad vi kendte før krigen.

Selv om vi stadig kan siges at stå midt i denne udvikling — de seneste oplevelser på det markedspolitiske område taler deres tydelige sprog herom — og selv om mange og store problemer i forbindelse med en tilfredsstillende frigørelse af handelen stadig er uløste, må man anerkende de betydelige fremskridt, der har fundet sted, og som også har givet dansk eksport nye muligheder. Ganske vist har fremskridtene for landbrugsvarer været alt for beskedne og har følgelig ikke givet dansk landbrug de muligheder, som dette erhverv har konkurrencemæssige forudsætninger for at udnytte, men til gengæld har udviklingen givet dansk industri forbedrede eksportmuligheder. Den stærke vækst i dansk industrieksport gennem de senere år vidner herom;

[Handelsministeren.]

men den viser tillige, at dansk industri har formået at gennemføre en betydelig ekspansion og at tage konkurrencen op på verdensmarkedet på en sådan måde, at Danmark nu er placeret i verdenshandelen også som industriland.

De danske eksportvirksomheders indsats har været hovedfaktoren i denne udvikling, men jeg tror også, at jeg har lov at sige, at loven om Danmarks erhvervsfond i denne udvikling har spillet sin rolle på værdifuld måde med hensyn til de opgaver, loven først og fremmest tager sigte på, nemlig forsikring af eksportørernes nødvendige kreditgivning og eksportfremmende foranstaltninger af anden art.

Loven af 1960 var i sig selv udtryk for en meget betydelig udvidelse af de faciliteter, den tidligere lovgivning havde budt danske eksportører. På eksportkreditforsikringens område skete der således dels en udvidelse af de risici, der kunne forsikres, dels en forhøjelse af risikodækningen i de ydede forsikringer, svarende til en formindskelse af eksportørernes egenrisiko. Denne udvidelse skete samtidig med, at kravet om ydelse af kredit er blevet stadig større i den internationale konkurrence.

Resultatet er blevet en stadig stigning i eksportørernes benyttelse af eksportkreditordningen. Garantiansvaret er i de ydede garantier således steget fra 860 mill. kr. pr. 1. april 1960 til nu ca. 2,2 milliarder kr.

Også med hensyn til de øvrige eksportfremmende foranstaltninger, til hvilke der inden for de på de årlige finanslove bevilgede beløb er ydet finansiell bistand, er der sket en betydelig intensivering af eksportarbejdet. Dette har bl. a. fundet udtryk i større udstillingsvirksomhed, udsendelse af flere eksportstipendiater og eksportkonsulenter, fremstilling af eksportkataloger og eksportfilm m. m.

Forud for udarbejdelsen af det nu foreliggende lovforslag er gået en grundig drøftelse såvel i eksportkreditrådet som i handelsministeriets rådgivende udvalg vedrørende eksportfremmende foranstaltninger, hvor foruden de interesserede ministerier, erhvervenes hovedorganisationer er repræsenteret. Disse drøftelser har ført til forskellige forslag til ændring af eksportkreditordningen.

Alle under drøftelserne i eksportkreditrådet fremkomne forslag er medtaget i det nu foreliggende lovforslag, bortset fra et af bankerne fremsat forslag om at yde garanti for kursrisici. Dette forslag fandt ikke tilslutning hos rådets øvrige medlemmer.

De ændringer, lovforslaget indeholder med hensyn til eksportkreditordningen, er der gjort udførligt rede for i bemærkningerne til lovforslaget, hvorfor jeg i det store og hele kan henvise til det dér anførte. I korte træk vil jeg dog gerne nævne, hvad ændringerne går ud på.

Der åbnes nu mulighed for at forsikre tab, der opstår som følge af, at den udenlandske køber uden gyldig grund vægrer sig ved at modtage varen. Herved inddrages den største risiko, der er forbundet med betalingsformen kontant mod dokumenter, under forsikringsordningen.

Medens der hidtil alene har været mulighed for at forsikre mod tab, når der foreligger en kontrakt, åbnes der nu mulighed for i visse tilfælde at forsikre mod tab, som opstår, forinden kontrakt foreligger, f. eks. på grund af manglende tilbagebetaling af beløb, der er deponeret i forbindelse med indgivelse af licitationstilbud.

Endvidere kan jeg nævne, at loven hidtil har været fortolket således, at eksportkreditgaranti kun kan gives til en eksportør. Som eksportører, der har adgang til at opnå eksportkreditrådets garanti, har man også anset sådanne statsinstitutioner, der driver erhvervsvirksomhed, som f. eks. den kgl. grønlandske handel.

Efter den nu foreslåede formulering af loven bliver der også adgang til at yde eksportkreditforsikring direkte over for en dansk bank, som måtte overtage finansieringen af eksportørens kreditgivning over for udlandet og den dermed forbundne risiko.

Efter lovforslaget åbnes der endvidere mulighed for at udvide transfereringsgarantiernes risikodækning, således at denne omfatter tab, der måtte opstå i forbindelse med, at en her i landet meddelt udførselstilladelse tilbagekaldes, eller at der indføres eksportforbud for de til udlandet solgte varer. Risikoen for, at sådanne tab bliver aktuelle, er vel ringe, og hovedmotivet for at foretage denne udvidelse er da også, at

[Handelsministeren.]

tilsvarende regler findes i visse andre landes ordninger.

Efter forslaget vil der blive klar hjemmel til at yde forsikring i forbindelse med forretninger, hvor den danske eksportør er underleverandør til et udenlandsk firma, der har kontrakten med den endelige køber, og hvor betalingen til den danske eksportør er betinget af, at hovedleverandøren opnår betaling fra den endelige køber.

En enkelt ændring af loven er af indskrænkende karakter, idet det foreslås, at den hidtil bestående adgang til at forsikre mod tab i forbindelse med reklamefremstød i udlandet udgår af loven. Der har blandt danske eksportører været meget ringe interesse for denne bestemmelse. Hertil kommer, at der er tale om foranstaltninger, der er lidet egnede til forsikringsmæssig behandling, hvorimod de passer bedre ind i lovens bestemmelser om tilskud til eksportfremmende foranstaltninger af kollektiv karakter.

Eksportkreditrådets sammensætning foreslås ændret, således at fiskerirådet udgår, idet denne organisations virksomhed ophører den 31. marts 1965. I stedet foreslås Danmarks Fiskeeksportørforening som fiskerierhvervets repræsentant. Endvidere udgår repræsentanten for de to funktionærorganisationer, idet disse organisationer har meddelt, at de ikke har interesse i at være repræsenteret i rådet.

Den i loven fastsatte ramme for eksportkreditrådets garantigivning foreslås forhøjet fra 2½ til 3 milliarder kr. Som tidligere nævnt er garantiansvaret nu oppe på 2,2 milliarder kr., og den eksisterende margen er hermed så begrænset, at en udvidelse må anses for nødvendig. Samtidig foreslås det, at beløbet vil kunne forhøjes med finansudvalgets tilslutning. Man har tidligere oplevet, at der inden for et kort tidsrum er indkommet anmodninger om garantier eller tilsagn, hvor forretningerne hver for sig drejede sig om beløb på op mod 100 mill. kr., således at en forhøjelse med ret kort varsel var påkrævet. Man vil, såfremt forslaget gennemføres, ved at forelægge spørgsmålet for finansudvalget kunne undgå en uheldig standsning af garantigivningen, hvis folketinget på det pågældende tidspunkt ikke er samlet.

Bestemmelserne i forslagets § 11 om eksport- og produktivitetsfremmende foranstaltninger er ændret i forhold til lovens § 12, således at man opnår en forenkling af lovtæksten. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring af den fulgte praksis. Denne del af lovens område blev i 1962 grundigt gennemgået af et folketingsudvalg, der var nedsat i forbindelse med en ændring af loven. De principper, der er indeholdt i udvalgets beretning af 12. april 1962, danner grundlaget for den praksis, der i den forløbne tid er fulgt, og som det er hensigten fortsat at følge. Jeg skal i øvrigt om administrationen af lovens § 12 henvise til de årlige beretninger, som er tilstillet folketinget.

Endelig er lovens straffebestemmelse ændret, således at den ikke længere er begrænset til forhold i forbindelse med indgivelse af ansøgning til eksportkreditrådet, men tager sigte på hele lovens område.

Ved loven af 1960 skete der en afgørende ændring med hensyn til eksportkreditordningens administration, idet kreditencen til at træffe afgørelse i eksportkreditsager overgik fra handelsministeren til eksportkreditrådet. Det er således rådet, der afgør de enkelte sager bortset fra de i loven nævnte specialtilfælde, der kan forelægges ministeren til afgørelse. Det er rådet, der bestemmer, i hvilken udstrækning risikoen inden for det af handelsministeren fastsatte maksimum kan dækkes, hvilke kreditbetingelser der kan accepteres som kommercielt rimelige og forsvarlige, og hvilken præmie eksportørerne skal betale for de givne garantier.

Gennem de årlige beretninger fra eksportkreditrådet har det høje ting kunnet følge rådets virksomhed. Det fremgår bl. a. heraf, at eksportkreditrådet som medlem af Bernerunionen deltager i det internationale samarbejde om kreditforsikringsvirksomhed. Man tilstræber bl. a. herigennem at undgå et uhammet kreditkapløb mellem landene ved at søge frem til fælles retningslinjer. Da kreditgivningen i forbindelse med dansk eksport normalt skal finansieres af det danske kapitalmarked, må Danmark som et kapitalsvagt land naturligt være interesseret i, at kredittiderne holdes inden for forsvarlige grænser, og eksportkreditrådet må naturligvis loyalt deltage i dette samarbejde.

[Handelsministeren.]

Rådet har i den forløbne periode gennemført en bedre risikodækning for eksportørerne. I forbindelse med drøftelserne om lovens revision har rådet således imødekommet et fra erhvervsside fremsat ønske om en forbedret dækning af risikoen i transfereringsgarantier, således at en dækningsgrad på 90 pct. af tabet nu er den, der i langt det overvejende antal tilfælde anvendes i sådanne forsikringer.

Den af eksportkreditrådet førte præmiepolitik har givet sig udslag i, at rådet i tre omgange har foretaget en nedsættelse af de præmier, der anvendtes, da rådet påbegyndte sin virksomhed i 1960. Den første nedsættelse fandt sted i efteråret 1960, den næste i 1962 og den tredje i efteråret 1963. Som det fremgår af rådets beretninger, tilstræber man, at der i det lange løb bliver balance mellem indtægter og udgifter. Når der — trods de nævnte nedsættelser, der har bragt præmierne ned på ca. 40 pct. af det niveau, de var på i 1960 — alligevel har været overskud i den forløbne periode, må det ses på baggrund af den højkonjunktur, der har hersket på eksportmarkederne, og som har medvirket til, at tabene er blevet af ret begrænset omfang. Der har dog i den senere tid været stigning i indfrielsen af garantier, således at rådets udestående fordringer hidrørende fra indfriede garantier er steget til ca. 10 mill. kr. Hvor meget det vil lykkes rådet at inddrive af dette beløb, og hvor meget der må afskrives som tab, er det endnu for tidligt at udtale sig om, men der er dog grund til at tro, at tabene i forhold til tidligere år vil stige betragteligt.

De stedfundne præmienedsættelser begynder efterhånden at slå kraftigere igennem, og man må regne med et væsentligt fald i præmieindtægten i indeværende finansår, medmindre omsætningen øges i uforudset omfang. Det overskud, der hidtil har været, må derfor ventes at vise en væsentlig nedgang i den kommende tid. I øvrigt må man, ligesom man er det i andre

europæiske lande, være opmærksom på den stigende risiko ved kreditgivning til en række oversøiske lande på grund af disse landes svækkede økonomiske stilling.

Jeg har her søgt at trække nogle hovedlinjer i den af eksportkreditrådet fulgte politik frem. Jeg må for mit vedkommende sige, at jeg finder, at eksportkreditrådets virksomhed må anerkendes som ansvarsbevidst og konstruktiv i arbejdet med at bistå danske eksportører ved løsningen af de kreditproblemer, der er forundet med at gennemføre eksporten under de herskende konkurrenceforhold.

Jeg finder samtidig heri en bekræftelse på, at det høje ting handlede rigtigt, da denne betydningsfulde opgave i 1960 blev overdraget til eksportkreditrådet, hvis flertal består af repræsentanter for det danske erhvervsliv, som har været rede til at påtage sig denne krævende og ansvarsfulde opgave. Jeg finder, at der fra dette sted bør lyde en tak til rådets medlemmer for det arbejde, der er udført i den forløbne tid.

Det er i øvrigt mit indtryk, at der i danske eksportørkredse er en udbredt tilfredshed med eksportkreditordningen, selv om dette ikke er ensbetydende med, at der ikke har rejst sig kritiske røster. I den sidste tid har der således under henvisning til de sidste års overskud været fremsat kritik af præmiernes højde. Som nævnt tilstræber eksportkreditrådet, at der i det lange løb bliver balance mellem indtægter og udgifter. Dette kan selvsagt ikke opnås i hvert enkelt finansår for sig. I år med gode konjunkturer må der naturligt fremkomme et overskud, der kan modsvare de større tab, der må forventes, når konjunkturerne går den modsatte vej. En præmiepolitik, der normalt ville give underskud, ville være udtryk for en subsidiering af eksporten, som ikke ville være forenelig med Danmarks handelspolitiske forpligtelser. Kritikken på dette punkt finder jeg uberettiget og ikke underbygget med overbevisende argumenter.

Det har også været hævdet, at eksportkreditrådet ikke i tilstrækkeligt omfang er

[Handelsministeren.]

indstillet på at imødekomme eksportørernes behov for at opnå forsikring af forretninger med tilstrækkelig langfristede kreditvilkår. Jeg skal i denne henseende dels henvisne til, hvad jeg allerede har sagt om betydningen af at undgå et kredittapløb mellem lande, dels til, at det alene er eksportkreditrådets opgave at forsikre den kommercielle kreditgivning, medens ydelsen af statslån og forsikring af de særlige, ikke kommercielle kreditter, der ydes til udviklingslandene, finder sted i henhold til § 7 i lov af 19. marts 1962 om teknisk samarbejde med udviklingslandene.

Kritikken skyldes ofte en fejlagtig sammenligning mellem den almindelige danske eksportkredit og andre landes hjælp til udviklingslande, eller den kan skyldes, at den enkelte eksportør i en konkret forretning kan føle sig fristet til at tilbyde en noget længere kredittid end normalt uden at være opmærksom på de konsekvenser, dette ofte vil medføre i den kommende konkurrence.

En enkelt eksportør har i sin kritik givet udtryk for, at den engelske eksportkreditordning er bedre end den danske, og at vi burde efterligne det engelske system. Jeg ved, at denne opfattelse ikke deles af de danske erhvervsorganisationer, og så vidt mig bekendt er den engelske ordning på ingen måde fritaget for kritik — i England.

Det er i øvrigt ikke noget usædvanligt, at der i andre lande fremkommer lignende kritik. Jeg kan eksempelvis nævne, at en svensk industrimand for nylig i en artikel i et svensk industritidsskrift har kritiseret, at det svenske eksportkreditnævn ikke vil garantere kredittider, der nogenlunde svarer til kundernes ønsker. Den svenske industrimand finder, at eksportkreditnævnet burde kunne acceptere den svenske eksportindustriens synspunkter og stole på, at man ikke søger om kreditgarantier i tilfælde af, at eksport til det pågældende land ikke er tilrådelig.

Jeg nævner dette eksempel som en bekræftelse på, at kritik ikke er noget specielt dansk fænomen. Kritikken har formentlig sin årsag i, at kritikeren ofte må savne den tilstrækkelige baggrund for vurdering af problemstillingen, som det organ har, der skal træffe afgørelserne og bære ansvaret herfor.

Jeg skal med disse bemærkninger tillade mig at anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Ministeren for Grønland (Carl P. Jensen): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om mineralske råstoffer i Grønland og forslag til lov om Grønlands geologiske undersøgelse*.

Baggrunden for udarbejdelsen og fremsættelsen af lovforslaget om mineralske råstoffer i Grønland må søges i de senere års stigende interesse såvel fra ind- som fra udland for efterforskning og kommerciel udnyttelse af Grønlands mineralforekomster.

Selv om statens indseende med virksomheder i Grønland af den her omhandlede art er sikret derved, at lov nr. 181 af 8. maj 1950 om efterforskning og indvinding af råstoffer i kongeriget Danmarks undergrund må anses at gælde for Grønland, så er forholdene i Grønland på dette — som i øvrigt på så mange andre områder — så særegne, at behovet for en specielt for Grønland gældende minelov er blevet stedse mere påtrængende.

For at få skabt klarhed over arten og omfanget af det komplekse af problemer, som måtte forudsættes kun at kunne løses ad lovgivningsvejen, nedsatte den daværende minister for Grønland i begyndelsen af 1960 en kommission, der som opgave fik pålagt dels at fremkomme med udkast til en minelov for Grønland, dels at overveje og stille forslag om, hvorledes rammerne for den igangværende geologiske kortlægning af Grønland burde tilrettelægges fremover. Kommissionen afgav i juni måned 1963 sin betænkning, og de foreliggende lovforslag er begge udarbejdet på grundlag af denne betænkning.

Forslaget til lov om mineralske råstoffer i Grønland er udarbejdet ud fra det hovedsynspunkt, at det af hensyn til fremme af det grønlandske erhvervsliv på den ene side er vigtigt at gøre minevirksomhed af enhver art i Grønland så attraktiv som muligt, men at der på den anden side samtidig bør etableres en rimelig sikkerhed af statens interesser. En sådan hensyntagen til statens interesser må anses for naturlig, ikke alene fordi staten i Grønland står som ejer både af undergrunden og overfladearealerne, men også fordi der jo ikke i Grøn-